ב"ה | גיליון 805
ערב שבת קודש
פרשת **דברים** תשפ"ו

י-ם	19:13	20:31
ת"א	19:30	20:34
חיפה	19:25	20:36
ב"ש	19:28	20:29

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי **הרב יצחק גינזבורג** שליט"א

אוצר הפרשה

"עלה רש" – לכתחילה אריבער

כאשר משה רבינו מספר בפרשת דברים על חטא המרגלים הוא אומר: "ואֹמר אליכם באתם עד הר האמרי אשר הוי' אלהינו נתן לנו. ראה נתן הוי' אלהיך לפניך את הארץ עלה רש כאשר דבר הוי' אלהי אבֹתיך לך אל תירא ואל תחת". ההוראה של משה רבינו היתה להתקדם מיד לכיבוש הארץ, בלי לעשות חשבונות – "עלה רש!". ההוראה הזו היא לכבוש את הארץ באופן שהרבי המהר"ש קרא לו "לכתחילה אריבער" – 'לכתחילה מלמעלה', שכאשר עושים משהו לא צריך ללכת מלמטה, עם כל החשבונות הרבים של דרך הטבע, אלא צריך לפעול מלמעלה, בבטחון ומעל דרך הטבע. כך צריך לכבוש את הארץ, וכך צריך לעשות כל דבר בחיים כדי להצליח בו.

אבל התגובה של העם, היתה "ותקרבון אלי כֻּלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ וישִבו אתנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבֹא אליהן". החטא של העם התחיל כבר כאן, בכך שלא הלכו על "עלה רש" בלי חשבונות, וכל מה שקרה בהמשך – הדבה הרעה של המרגלים, הבכי של כל העם והענש שבא בעקבות החטא – הוא רק תוצאה של הגישה הזו.

רש"י אומר על "ותקרבון אלי כֻּלכם" – "בערבוביא, ילדים דוחפים את הזקנים וזקנים דוחפים את הראשים". כנראה שבשביל לכבוש את הארץ – באופן של "עלה רש" – צריכים ישוב הדעת, הבהלה וחוסר ישוב הדעת גרמו לחטא. "דרך ארץ קדמה לתורה", ובפרט לתורת ארץ ישראל. אפשר לחשוב ש"דרך ארץ" היא הנהגה בדרך הטבע, אבל כאן רואים שיש "דרך ארץ" פנימית שנדרשת בשביל לפעול "לכתחילה אריבער" ולכבוש את הארץ.

(כ"א סיון תשפ"ג)

אוצר הסיפור

האר"י הקדוש | יגעת ומצאת

רבי יצחק לוריא אשכנזי, האריז"ל, הסתלק ב-ה' מנחם-אב. בצעירותו של האר"י הקדוש, עוד בטרם העמיק רבות בחכמת הקבלה, ישב יום אחד בבית הכנסת להתפלל, ולצדו ישב אדם נוסף. ויפן האריז"ל, וירא בידו ספר. ופנה אליו, וראה בו סודות עליונים. אחר התפלה אמר האריז"ל לאותו איש: "הגד לי: מה כתוב בספר זה?" ויען האיש ויאמר: "מה אדבר, כי ה' מנעני מכבוד, כי מן האנוסים אני, ולפי שראיתי כל אחד מתפלל מתוך הספר, ומפני הבושה לקחתי זה הספר, ואיני יודע מה כתוב בו". אמר לו האריז"ל: "אם כן מכור לי זה הספר, ואתן לך סידור גם כן". אמר לו: "וכי מחוסר דמים אני שאתן לך הספר בדמים? אך דרישה אחרת לי אליך, שתבקש מחמיך שיוותר לי על המכס, ובתמורה אתן לך הספר". ובהיות שהאר"י הקדוש חשק בספר זה, חילה פני חמיו שאכן הסכים לוותר על המכס.

> "תמיד כשאני ישן, נשמתי עולה למעלה דרך שבילין ונתיבות הידועים לי

בתמורה קיבל האריז"ל את הספר, והיה מעיין בו ובספר הזוהר בכל מאמצי כוחו, בסיגופים ובתעניות. וכך זכה שבכל לילה היו אומרים לו בחלום אם הבין את דברי הזוהר נכון או לא. לפעמים אמרו לו שההבנה שהבין היא הבנה נכונה, אבל אינה כוונת הרשב"י. ולפעמים היו אומרים לו שאם ירצה להבין המאמר צריך שיעשה עוד סגופין, וכן היה. בראותו כך, הלך ונסגר במצרים הישנה שש שנים. והיה לומד ביום ובלילה בקדושה ובטהרה, עד שזכה שבכל לילה היו מעלים נשמתו ושואלים לו באיזה ישיבה של מעלה רוצה לעלות וממי רוצה ללמוד, ולמקום שרצה היו מוליכים אותו. והיו מוסרים לו סודות נוראים, ובבקר לא היה שוכח דבר, והיה מגלה לתלמידיו. כן זכה לרוח הקודש, ולפעמים נתגלה אליו אליהו ז"ל ומלמדו סתרי תורה.

סיפר תלמידו רבי אברהם הלוי זצ"ל, כי פעם אחת, בשבת פרשת בלק, נכנס אצלו ומצאו ישן שינת צהרים. ומצאו שהיה מרחיש בשפתיו בתוך השינה. והלך אליו רבי אברהם והטה את אזנו על פיו של האריז"ל, לשמוע מה שהוא מדבר, ובתוך כך ניעור האר"י משנתו, וראה אותו עומד לידו. אמר לו: "מה אתה רוצה בכאן"? אמר לו: "ימחול לי האדון שראיתי למעלת כבוד תורתו מרחיש בשפתיו, והטיתי את אזני כדי להקשיב מה שדבר הרב". אמר לו האריזל: "תמיד כשאני ישן, נשמתי עולה למעלה דרך שבילין ונתיבות הידועים לי, ומלאכי השרת באים בעדי ומקבלים נשמתי, ומביאים אותי לפני מטטרון שר הגדול. והוא

המשך בעמ' הבא

יו"ל ע"י תלמידי הרב גינזבורג. להצטרפות לתפוצת שיעורי הרב: דוא"ל: itielgi@gmail.com וואטסאפ: 050-7951105

המשך מ'אוצר הסיפור':
שואל אותי לאידה ישיבה אני רוצה לילך, ובאותם הישיבות מוסרים לי רזי תורה שלא נשמעו אף בזמן התנאים. אמר לו רבי אברהם: "ולא יגלה לי הרב מה שלמדו לו עתה?" התחיל האר"י לשחוק, ואמר: "מעיד אני שמים וארץ, אלו הייתי דורש שמונים שנים רצופים, לא יכולתי לסיים מה שלמדתי הפעם בפרשת בלעם והאתון".

"במה כחך יפה?" שאל פעם ר' חיים ויטאל את רבו האר"י. "הרי גם אני ועוד מקובלים יגענו בתורת הקבלה, ולא השגנו כמוך." על כך ענה לו האר"י, כי הדבר תלוי בעוצמת היגיעה. אם היית משער את עוצמת יגיעתי בקבלה, לא היית משווה בין יגיעתך ליגיעתי.

מה לומדים מהסיפור הזה?

ראשית, את היגיעה שדרש מעצמו האר"י, ניתן לחלק לשניים: יגיעה בלימוד ויגיעה של זיכוך ותשובה שהתבטאה בסיגופים ובפרישות. אכן, גם בתניא, אנו לומדים על שני סוגי יגיעה בהתבוננות: יגיעת בשר ויגיעת נפש. יגיעת בשר היא הביטוש העצמי על ידי הרהורי תשובה מעומק הלב, שהם התכלית והמניע הפנימי גם לסיגופיו של האריז"ל. יגיעת נפש היא התבוננות שעה ארוכה בתוכן האלקי. האר"י והתניא מלמדים אותנו כי יגיעה בתורה בלא יגיעה בתשובה (וכן להפך), לא יניבו את התוצאה הרצויה.

שנית, מהן התכונות המביאות את האדם להתייגע כך? בסיפור שהבאנו, ניכרות הכניעה וההתבטלות העצומה אל התורה. תכונות אלה גרמו לאר"י לחוש כי כל מאמץ שווה בשביל לזכות בה, וכי כדי לזכות עליו גם להזדכך – לשוב בתשובה ולהסתגף.

עוד אמר האר"י ז"ל על עצמו כי כל השגותיו באו לו משמחה של מצווה.

(נפלאות פר' מטות-מסעי פ"ה)

אוצר הפתגם

האריז"ל אומר שכל תיקון קשור לסוד האשה (שהיא עיקר ה'תיקון' של האדם).

(ד' סיון ע"ד)

אוצר קצר

בין המיצרים – הזמן לתיקון ראש עקום

בפרשתנו מביא רש"י כלל גדול לגבי דרכים: "אין דרך שאין בה עקמימות". מכאן נסיק שסכנת הדרך היא מפני העקמימות שבה. מי שהולך עקום הוא באמת מסכן (ומסוכן). העקמימות מתחילה בראש – ראש עקום (שכל עקום, סברא עקומה). אחר כך: צואר עקום (כאותו בעטלער של רבי נחמן, שאצלו היה זה למעליותא), לב עקום (עקמימות שבלב, שקול השופר מפשט אותו), רגלים עקומות (המהלכות בדרך עקומה).

הזמן לתקן את הראש העקום הוא בימי בין המצרים, משבעה עשר בתמוז ועד תשעה באב. הזמן לתקן את הצואר העקום הוא משבת נחמו עד סוף חדש מנחם אב. הזמן לתקן את הלב העקום הוא בימי תקיעת השופר, מר"ח אלול עד לנעילה של יום הכפורים. הזמן לתקן את הרגלים העקומות הוא בתום חגי תשרי, כאשר "ויעקב הלך לדרכו". רק העומק, העמקת הדעת, יכול לתקן את העקום.

(נפלאות פר' מטות-מסעי פ"ה)

משפיע ומקבל תוכחה

על הפסוק "אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן...." אומר ה'אהבת שלום' שהתוכחה אמיתית היא כאשר המוכיח לא רק משפיע (מוכיח לאחרים) אלא גם מקבל תוכחה. המוכיח משפיע 'אור ישר' לשומע, אך עליו לקבל גם 'אור חוזר' לעצמו, וכן מקבל התוכחה צריך להיות כמו מראָה המחזירה אור למשפיע. כך דברי התוכחה חוזרים אל המוכיח, כמו הֵד חוזר ("הד הרים"), ואז "דבריו נשמעים" גם לעצמו באור חוזר. כל אחד הוא משפיע ומקבל יחד, "וקרא זה אל זה", "ומקבלין דין מן דין", בחינת זכר-משפיע (יסוד) ובחינת נקבה-מקבל (מלכות).

המוכיח-משפיע האמתי הוא "כמעין המתגבר", ככל שהוא משפיע לאחרים כך הוא מקבל עוד ועוד לעצמו (מימיו נובעים ומתברכים).

משה הגיע לדרגה זו, להיות משפיע ומקבל, על ידי התורה. תורה = "רצוא ושוב", היינו מקבל אור חוזר (תנועת 'רצוא' של האור) ומשפיע אור ישר (תנועת שוב של האור). על ידי משה שלימד תורה את ישראל, נעשו ישראל-השומעים גם בבחינת משפיע – "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל [בחינת כל, זכר-משפיע] בעבר הירדן [מעביר-משפיע לירדן-מלכות]".

(סיון פ"ד)

מהדורה עיצובית: דענה & אביחיל | 054-6580146